

Sygn. akt *IV U 660/18*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 grudnia 2019 r.

**Sąd Okręgowy w Rzeszowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:**

Przewodniczący: SSO Anna Guniewska

Protokolant: st. sekr. sądowy Dorota Saj

po rozpoznaniu w dniu 11 grudnia 2019 r. w Rzeszowie

sprawy z wniosku **J. R. (1)**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.**

o rekompensatę z tytułu pracy w warunkach szczególnych

na skutek odwołania J. R. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R.

z dnia 19/04/2018 r. znak: (...)

**zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. z dnia 19/04/2018 r.,
znak: (...) w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy J. R. (1) prawo do rekompensaty oraz ustala
brak odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do
wydania decyzji.-**

Sygn. akt IV U 660/18

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 11 grudnia 2019 r.

Decyzją z dnia 19 kwietnia 2018 r. znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R., odwołując się do treści przepisów ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych odmówił J. R. (1) prawa do rekompensaty, bowiem przed dniem 1 stycznia 2009r. nie udokumentował on 15 lat pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Od powyższej decyzji J. R. (1) złożył odwołanie, kwestionując zawarte w niej rozstrzygnięcie. Wskazywał, że w warunkach szczególnych przepracował łącznie 16 lat 9 miesięcy i 24 dni.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy domagał się jego oddalenia z przyczyn tożsamyh co wyrażone w zaskarżonej decyzji. Podnosił, że wnioskodawca udowodnił 3 lata 3 miesiące i 3 dni pracy w szczególnych warunkach. Wskazywał, iż nie uwzględnił okresów zatrudnienia w (...) od 25.07.1979r. do 07.04.1980r. i od 01.09.1981r. do 15.02.1990r., w (...) od 01.07.1990r. do 31.05.1992r. oraz w Zakładzie (...) w R. od 15.04.2005r. do 10.09.2007r. i od 15.09.2008r. do 31.12.2008r. na stanowisku kierownika budowy.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

J. R. (1) urodził się (...)

W dniu 26 lutego 2018r. wystąpił z wnioskiem o przyznanie prawa do emerytury wraz z rekompensatą.

Decyzjami z dnia 19 kwietnia 2018r. organ rentowy przyznał J. R. (1) emeryturę od 25.03.2018r. oraz odmówił prawa do rekompensaty z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach. Na dzień 31 grudnia 2008r. przyjął za udowodnione 3 lata 3 miesiące i 3 dni przypadających na okres zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Budowlanym (...) od 01.06.1992r. do 31.03.1993r. oraz w (...) Sp. z o.o. od 01.04.1993r. do 3.09.1995r.

Na dzień 1 stycznia 1999r. wnioskodawca posiada 20 lat 2 miesiące i 7 dni okresów składkowych oraz 4 lata 6 miesięcy i 27 dni okresów nieskładkowych.

J. R. (1) w 1978r. ukończył studia magisterskie na Politechnice (...) o specjalności technologia i organizacja produkcji elementów budowlanych.

W dniu 17 kwietnia 1978r. podjął zatrudnienie w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) (następnie (...) S.A.) na stanowisku stażysty. Od 04.07.1978r. do 25.06.1979r. odbywał zasadniczą służbę wojskową. Po jej zakończeniu z dniem 24 lipca 1979r. został zatrudniony na stanowisku inżyniera budowy. Następnie z dniem 1 stycznia 1984r. powierzono mu stanowisko majstra budowy, a od 16 września 1987r. kierownika budowy. W okresie od 18.04.1988r. do 15.02.1990r. pracował na budowie eksportowej w Czechosłowacji jako majster i starszy majster. Po powrocie korzystał z urlopu dewizowego, zaś od 17.04.1990r. do 30.06.1990r. z urlopu bezpłatnego. Stosunek pracy został rozwiązany z dniem 30 czerwca 1990r.

Podczas zatrudnienia w w/w przedsiębiorstwie pracował m.in. przy budowie Cukrowni (...), kotłowni Zakładu (...), jednostki B 2 budynku mieszkalnego w R. przy ul. (...), budynków o zabudowie szeregowej przy ul. (...), bloków mieszkalnych przy ul. (...), elektrowni atomowej (...). Pracując na wyżej wymienionych stanowiskach odpowiedzialny był za organizację pracy, jej wykonanie, zapewnienie bezpieczeństwa pracy pracownikom wykonującym bezpośrednio prace w charakterze cieśli, zbrojarzy, malarzy, spawaczy, betoniarzy, montażystów konstrukcji metalowych, cykliniarzy. Nadzorował prace brygad liczących 8-10 osób. Praca była stała i przekraczała wymiar 8 godzin dziennie.

Pracodawca w dniu 25.10.2012r. wystawił świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach, z którego wynika, że J. R. (1) pracował w szczególnych warunkach w okresach: od 25.07.1979r. do 07.04.1980r., od 01.09.1981r. do 29.10.1981r. i od 01.04.1983r. do 31.12.1983r. na stanowisku inżynier budowy, od 30.10.1981r. do 31.03.1983r., od 01.01.1984r. do 15.09.1987r. i od 18.04.1988r. do 15.02.1990r. na stanowisku majster budowy oraz od 16.09.1987r. do 17.04.1988r. na stanowisku kierownik budowy.

W okresie od 1 lipca 1990r. do 31 maja 1992r. J. R. (1) był zatrudniony w Przedsiębiorstwie Produkcyjno-Usługowym (...) Sp. z o.o. w R. początkowo na stanowisku kierownika budowy, a od 1 października 1991r. – majstra budowy. Pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Jako kierownik nadzorował budowę oczyszczalni ścieków w B., natomiast jako majster pracował przy budowie bloku na (...) w R.. Na obydwu stanowiskach sprawował bezpośredni nadzór nad zbrojarzami, cieślami, betoniarzami, malarzami.

Od 01.06.1992r. do 31.03.1993r. pracował w Przedsiębiorstwie Budowlanym (...) Sp. z o.o. w R., następnie od 01.04.1993r. do 13.09.1995r. w Przedsiębiorstwie Usługowo Produkcyjnym (...) Sp. z o.o. w R., od 14.09.1995r. do 23.05.2001r. w Przedsiębiorstwie Produkcyjno-Handlowo-Usługowym w R., od 24.05.2001r. do 28.02.2005r. w SIT „(...)” Sp. z o.o.

W dniu 15 kwietnia 2005r. zawarł umowę o pracę z Zakładem (...) Sp. z o.o. Powierzono mu stanowisko kierownika budowy w pełnym wymiarze czasu pracy. W dniu 11 czerwca 2005r. uzyskał uprawnienia do zajmowania się eksploatacją urządzeń, instalacji i sieci. Pracował do 10.09.2007r. Ponownie pracę w w/w Zakładzie podjął 15 września 2008r. na stanowisku kierownik budowy. Stosunek pracy został rozwiązany z dniem 10 lipca 2009r. Podczas zatrudnienia pracował m.in. przy modernizacji sieci stacji elektroenergetycznej w K. i przy budowie stacji

W.. Nadzorował prace elektryków, monterów instalacji elektroenergetycznych, pracowników budowlanych. Prace administracyjne sprowadzały się do sprawdzenia obecności, szkolenia w zakresie BHP.

Zakład (...) Sp. z o.o. wystawił świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach w dniu 10.09.2007r. obejmujące okres od 15.04.2005r. do 10.09.2007r. oraz w dniu 10.07.2009r. odnośnie okresu od 15.09.2008r. do 31.12.2008r. Wskazał, iż w wymienionych okresach J. R. (1) stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace polegające na kontroli międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji i usług oraz dozorcze inżyniersko-technicznym na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie A rozporządzenia Rady Ministrów z 07.02.1983r. na stanowisku kierownika budowy.

Powołany biegły z bezpieczeństwa i higieny pracy po dokładnej analizie spornych okresów zatrudnienia w opinii z dnia 30.07.2019r. stwierdził, że J. R. (1) podczas zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...), w Przedsiębiorstwie Produkcyjno-Usługowym (...) Sp. z o.o. w R. i Zakładzie (...) Sp. z o.o., pracując jako inżynier budowy, majster - st. majster, kierownik budowy, wykonywał stale, w pełnym wymiarze czasu pracy, pracę w szczególnych warunkach, wykazaną w wykazie A Dział XIV poz.24 załącznika do rozporządzenia RM z 07.02.1983r.

(dowód: zeznania świadka S. C. k. 79-80, zeznania świadka J. K. k. 80, zeznania świadka T. M. k. 80, zeznania świadka S. O. k. 80-81, zeznania świadka J. R. (2) k. 81, zeznania świadka T. R. k. 81, zeznania świadka J. W. k. 81-82, opinia biegłego sądowego k. 86-90, dokumentacja w aktach ZUS, dokumentacja osobowa wnioskodawcy)

Sąd, zgodnie z regułą zawartą w art. 233 § 1 k.p.c. dokonał oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, która przełożyła się na ostateczny wynik niniejszego postępowania.

Jako jasne i logiczne uznał zeznania świadków odnośnie czynności, jakie wnioskodawca wykonywał w spornych okresach. Są one konkretne, szczegółowe i spójne z dokumentacją pracowniczą. Korelują z wystawionymi przez pracodawców świadectwami wykonywania prac w warunkach szczególnych.

Sąd w całości podziela ustalenia biegłego z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy, bowiem są oparte na wiedzy specjalistycznej, zawierają wszystkie aspekty, o których uwzględnienie wnosił Sąd, są wyczerpujące, logiczne i spójne, a wnioski w nich zawarte prawidłowo uzasadnione, a zatem brak jest podstaw, aby je podważyć. Merytoryczna analiza poczynionych przez biegłego wniosków pozwala na przyznanie jego opinii waloru wiarygodności.

Sąd dał wiarę zebranym w sprawie dokumentom, albowiem nie budzą wątpliwości co do swej treści. Dokumentacja pracownicza w korelacji z osobowymi źródłami dowodu dotycząca przebiegu zatrudnienia wnioskodawcy w spornych okresach w pełni dają podstawę do ustalenia charakteru zajmowanego przez niego stanowiska pracy, czynności przez niego wykonywanych oraz warunków, w jakich praca była świadczona.

Sąd zważył, co następuje:

W niniejszej sprawie kwestią zasadniczą do przesądzenia pozostawało roszczenie wnioskodawcy J. R. (1) przyznania mu prawa do rekompensaty w związku z wykonywaniem pracy w warunkach szczególnych, co miałoby wpływ na wysokość uzyskanej przez niego emerytury. Istotne pozostaje w tym względzie, iż wnioskodawca urodził się (...) i nie ma przyznanej emerytury z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Prawo do emerytury nabył w związku z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego. Ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. 2018r. poz. 1924 j.t.) wprowadziła rekompensaty dla osób, które pracowały co najmniej 15 lat w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, a jednak nie nabyły z tego tytułu prawa do wcześniejszej emerytury. Rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, a zasady jej ustalania określa art. 22 ustawy.

Dokonując wykładni zarówno regulacji zawartych w ustawie o emeryturach pomostowych, jak i w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 17 grudnia 1998 r. (Dz. U. z 2018r. poz. 1270 j.t.) należy stwierdzić, iż ubezpieczonym, urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy legitymują się 15-letnim okresem

pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przysługuje prawo do tzw. rekompensaty. Istotne jest to, aby ten 15-letni okres pracy przypadła przed 1 stycznia 2009 r. oraz to, żeby istotnie praca w nim wykonywana miała szczególny charakter lub wykonywana była w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Rekompensata jest ustalana po złożeniu wniosku o nową emeryturę z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przez osobę, która osiągnęła powszechny wiek emerytalny i po przedłożeniu dokumentacji potwierdzającej wykonywanie pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, jeżeli wcześniej dokumentacja taka nie została przedłożona organowi rentowemu.

Ustalając okres pracy w warunkach szczególnych ZUS bierze pod uwagę tylko te okresy pracy, które są uznane za pracę w szczególnym charakterze i w szczególnych warunkach przez ustawę o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, nie zaś przez ustawę o emeryturach pomostowych. Niewątpliwie następuje tu odwołanie do treści art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, który w ust. 4 stanowi, iż wiek emerytalny, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wykonującym pracę w warunkach szczególnych przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Ustawa emerytalna nie zawiera katalogu prac uznawanych za wykonywane w szczególnych warunkach, odsyłając w tej mierze do przepisów wydanego przez Radę Ministrów w dniu 7 lutego 1983 r. rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.), które szczegółowo określa warunki nabycia prawa do emerytury w wieku obniżonym. Stosownie do jego § 4 ust. 1 mężczyzna, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat, a kobieta odpowiednio osiągnęła wiek 55 lat i ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach

Wobec powyższego, w świetle przepisów prawa materialnego, tj. art. 32 ustawy emerytalnej oraz uregulowań powołanego rozporządzenia istotnymi warunkami, jakie winny być ustalone dla stwierdzenia prawa ubezpieczonego do rekompensaty są ustalenia co do tego, jakiego rodzaju prace wykonywał, czy były one równoznaczne z pracami wymienionymi w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia, a także, czy prace te były wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Odnosząc powyższe do okoliczności ustalonych w sprawie, należy stwierdzić, iż J. R. (1) będąc zatrudnionym w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w okresach od 25.07.1979r. do 07.04.1980r. i od 01.09.1981r. do 15.02.1990r. na stanowiskach inżynier budowy, majster budowy, kierownik budowy, w Przedsiębiorstwie Produkcyjno-Usługowym (...) Sp. z o.o. w R. od 01.07.1990r. do 31.05.1992r. na stanowiskach kierownik budowy i majster budowy oraz w Zakładzie (...) Sp. z o.o. od 15.04.2005r. do 10.09.2007r. i od 15.09.2008r. do 31.12.2008r. na stanowisku kierownik budowy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace ujęte w wykazie A dział XIV poz. 24 w zw. z działem V poz. 4 (prace zbrojarskie i betoniarskie) poz. 5 (prace przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości), poz. 6 (prace malarskie konstrukcji na wysokości), poz. 8 (prace cykliniarskie), poz. 9 (prace dekarские), w zw. z działem II (prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i cieplnej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych) w zw. z działem XIV poz. 12 (prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowowodorowym) powołanego wyżej rozporządzenia z 7 lutego 1983 r.

Jak zostało ustalone do obowiązków wnioskodawcy należał nadzór nad pracownikami m.in. zbrojarzami, betoniarzami, spawaczami, elektrykami, monterami instalacji elektroenergetycznych. Była to praca stała i w pełnym wymiarze czasu pracy. Czynności administracyjno-biurowe były ograniczane do minimum i sprowadzały się do sprawdzenia obecności, przeszkolenia pracowników z zakresu BHP.

Uwzględniając uprzednie należy stwierdzić, że J. R. (1) przez ponad 15 lat stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywał pracę w warunkach szczególnych, a zatem przesłanka stażu pracy w szczególnych warunkach została przez wnioskodawcę wykazana.

Sąd Okręgowy stwierdził, że uzyskanie przez wnioskodawcę prawa do emerytury w związku z osiągnięciem wieku emerytalnego, uzasadnia przyznanie zwiększenia świadczenia w formie rekompensaty, która to rekompensata stanowi odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabyły prawa do emerytury pomostowej.

W tym miejscu warto jeszcze odwołać się do wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 17 grudnia 2015 r. sygn. akt III AUa 717/15, Lex nr 1964970, w którym Sąd ten stwierdził, że celem rekompensaty jest złagodzenie skutków utraty możliwości przejścia na wcześniejszą emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach. Nie polega ona jednak na stworzeniu możliwości wcześniejszego zakończenia aktywności zawodowej, ale na odpowiednim zwiększeniu podstawy wymiaru emerytury z FUS, do której osoba uprawniona nabyła prawo po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego.

Mając powyższe na uwadze Sąd w oparciu o art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał J. R. (1) prawo do rekompensaty.

Odpowiednie dowody przesądzenia kwestii stażu pracy wnioskodawcy w szczególnych warunkach zostały zgromadzone dopiero w postępowaniu sądowym zakończonym wyrokiem zmieniającym zaskarżoną decyzję. Za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności – art. 118 ust. 1 ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.